

Vai laiks noaut septiņjūdžu zābakus?

AUSMA MUKĀNE

Intervija ar Sociālo darbinieku biedrības valdes priekšsēdētāju, Rīgas Kurzemes rajona Sociālā dienesta Ģimenes atbalsta centra vadītāju **Ievu Lāsu** par Zviedrijā gūto pieredzi kontekstā ar sociālo darbu Latvijā

**Zviedrijā „pa gabaliņam”
arī no citām valstīm**

- Ar kādu mērķi mēnesi tika pētīta Zviedrijas sociālā sistēma – mācības vai dalība kādā projektā? Kur tas notika – galvaspilsētā, reģionā?

- Šopavasār piedalījies starptautiskā sociālo darbinieku apmaiņas programmā *CIF (The Council of International Fellowship for social workers)*. Sociālās sistēmas iepazīšanai izvēlējos Zviedriju, jo man vienmēr šķitis simpātisks Zviedrijas sociālās sistēmas modelis, īpaši darbā ar ģimenēm un bērniem. Šī bija lieliska iespēja to iepazīt dziļāk. Mēs grupā bijām septiņas sociālās darbinieces no dažādām valstīm – Turcijas, Krievijas, Indijas, Francijas, Šveices, Austrālijas un, protams, Latvijas. Ļoti daudz laika pavadījām diskusijās, kā tiek organizēts sociālais darbs un sociālie pakalpojumi katrā no šīm valstīm, tāpēc varu teikt, ka esmu iepazinusi ne tikai Zviedrijas sociālo sistēmu, bet arī guvusi priekšstatu par to, kas notiek katrā no šīm pārējām valstīm, un man ir arī jauni draugi.

Pirmās divas nedēļas dzīvojām Stokholmā un pēc tam katra devāmies uz savu Zviedrijas pilsētu. Turpmākās divas nedēļas es pavadīju nelielā pilsētiņā ar aptuveni 130 000 iedzīvotājiem Vasteros. Stokholmā mūsu programma bija ārkārtīgi piesātināta, apmeklējām vairāk nekā 20 dažāda līmeņa sociālās institūcijas, dažkārt šķita, ka nav vairs iespējams uztvert jaunu informāciju un vakarā bija spēks tikai tikt līdz gultai.

Dzīvojām ģimenēs, lielākā daļa no tām, kuras mūs uzņēma, bija sociālo darbinieku ģimenes, līdz ar to varējām iepazīt ne tikai zviedru ģimenes ikdienas dzīvi, bet arī daudz diskutēt par mūsu valstu sociālo sistēmu un sociālā darba attīstību, kā arī problēmām.

- Vai pārticību simbolizējošā valstī arī jūtama, kā tagad saka, dižkibeles situācija?

- Jā, protams, arī Zviedriju ir skārusi ekonomiskā krīze. Vēl jo vairāk – Zviedrijas sociālā sistēma ir bū-

vēta uz iedzīvotāju ļoti lielām nodokļu iemaksām un nodarbinātības problēmu saasināšanās atsaucas uz nodokļu ieviešanu valsts kasē. Līdz ar to tas ietekmē arī līdzekļu apmērus sociālai palīdzībai. Protams, bija jūtama neapmierinātība par Baltijas valstīm, kas ir kādā mērā pasliktinājušas *Swedbanka* finansiālo stāvokli.

Vai iet uz kafejnīcu, kurā zupu vāra garīgi slims cilvēks?

- Zviedrijas sociālo modeli var nodrošināt augstas labklājības valsts (bet varbūt tāds modelis ir veicinājis labklājību?) - kāds tas īsti ir, ko no tā vēl varam mācīties (daudz tas savulaik jau ir darīts, īpaši sociālā darba vērtību un struktūras ziņā)?

- Pirmkārt, kas man šķiet ļoti nozīmīgs un pārņemšanas vērts Latvijā – pēc iespējas agrākas iekļaušanās princips. Tas nozīmē ļoti spēcīgu un plašu pakalpojumu sistēmu ģimenei ar bērniem. Būtībā nevar salīdzināt to problēmu dziļumu un komplicētību, ar kādu strādā Latvijas sociālie darbinieki. Mēs bieži strādājam ar ģimenēm, kurās problēmas ir attīstījušās paaudzēs.

Otrs, ko gribētos uzsvērt, ir perfekti izveidota sistēma situācijām, ja problēmas skar bērnus – visas iesaistītās institūcijas (policija, medicīnas iestādes, skolas, bērnudārzi utt.) darbojas vienoti un precīzi kā labs pulksteņa mehānisms. Nav diskusijas, kurš vada sociālo gadījumu jeb ir *case manager* – tas viennozīmīgi ir sociālais darbinieks. Zviedrijas sociālais darbs ir attīstījies ar ļoti daudzām un sīkām specializācijām. Piemēram, viena sociālo darbinieku grupa darbam ar ģimenēm un bērniem strādā ar izvērtēšanas sistēmu un cita strādā ar ģimenes atveseļošanu, rehabilitācijas un atbalsta sniegšanu. Latvijā, kā zināms, viens

sociālais darbinieks ir gan izvērtējams, gan lēmuma pieņēmējs, gan *case manager*, gan atbalsta persona utt. Zviedrijā vieni specializējas darbam ar bērniem, citi ar pusaudžu specifiskām problēmām, piemēram, alkohola lietošana; vēl citi specializējas darbam ar noteiktu mērķa grupu (piemēram, grupa bērniem, kuru vecāki ir ar psihiskās veselības problēmām; grupa bērniem, kuru vecāki ir atkarīgie utt.). Latvijā mēs dažkārt diskutējam par specializācijām, bet daudz tālāk neesam tikuši. Protams, pastāv arī jautājums, vai mums ir nepieciešama tik sīka specializācija, jo daudzi Zviedrijas sociālie darbinieki minēja vairākus šīs sistēmas trūkumus, piemēram, klientam ir jāietikas ar ļoti lielu sociālo darbinieku skaitu un jāstāsta savs stāsts daudzas reizes, sociālie darbinieki slikti pārzina citas specializācijas un citus sociālā darba laukus.

Zviedrijā ir ļoti augsts līmenis cilvēku ar garīgās attīstības traucējumiem integrācijai sabiedrībā. Apmeklējām kādu kafejnīcu/restorānu, kura personāls virtuvē, pie kases un klientu apkalpošanai ir cilvēki ar dažādiem garīgās attīstības traucējumiem. Virtuvē darbus palīdz organizēt daži sociālie darbinieki - speciāli sagatavoti darbam ar cilvēkiem, kam ir garīgās veselības traucējumi. Par ēdienkarti vienojas kopīgi. Katram darbiniekam laiku pa laikam mainās pienākumi. Nogaršojām uz vietas gatavotās trifeles, kuras izplata daudzos veikalu tīklos. Redzējām, cik ļoti iecienīta pusdienošanas vieta ir šī kafejnīca, cilvēki pat stāvēja rindā. Neslēpšu, manī radās pārdomas ar šaubu devu, vai tas būtu realizējams arī Latvijā?

„Mēs esam profesionāļi un vadībai mums ir jāuzticas!”

Runājot par pašu sociālo darbinieku veselību un darba aizsardzību, man šķiet ārkārtīgi nozīmīgi, ka darba nespējas jeb slimības lapu iespējams paņemt, ja ir profesionālā izdegšanas sindroma pazīmes vai depresivitāte. Tātad ne tikai tad, kad jau ir attīstījusies fiziska saslimšana, bet krietni agrāk. Manuprāt, tas varētu būt viens no Sociālo darbinieku biedrības uzdevumiem - diskutēt par šo jautājumu Latvijā.

Gribu pieminēt, ka ar apskaužamu apņēmību Zviedrijā veica sociālo institūciju reformu un dažu gadu laikā tika likvidēta institucionālā aprūpe bērniem, veciem ļaudīm un cilvēkiem ar psihiskās vai garīgās veselības traucējumiem. Latvijā par šo jautājumu diskutējam jau kopš deviņdesmitajiem, bet būtiskas izmaiņas nav notikušas. Manuprāt, tas, pirmkārt, ir vēlēšanās un apņēmības jautājums un tikai, otrkārt, naudas jautājums.

Vēl es gribētu akcentēt, ka sarunās ar citu valstu kolēģiem noskaidrojās, ka nekur nav tik liela kontroles sistēma pār sociālo darbinieku, kā Latvijā. Pie mums vienu sociālo darbinieku kontrolē vairākas institūcijas

un, manuprāt, nereti ar apšaubāmu pārbaudes kvalitāti. Zviedrijā daudz diskutēju un uzdevu jautājumus par pārraudzības sistēmu. Manuprāt, visprecīzāk Zviedrijas sociālo darbinieku attiecības ar kontrolētājiem (visbiežāk tas ir tikai vadītājs, kas pats jau tālāk atskaitās par paveikto, kvalitāti utt.) raksturoja kādas sociālās darbinieces teiktās: „Mēs esam profesionāļi un vadībai mums ir jāuzticas!”. Iespējams, Latvijā tās vēl ir sociālā darba „augšanas grūtības”, gribas cerēt, ka tā ...

Katrā valstī sociālais darbs un sociālo pakalpojumu sistēma attīstās katras valsts sociālajā realitātē, un, lai gan iepriekš minēju vairākas negatīvas iezīmes, kas izcēlās tieši uz salīdzinājuma fona, kopumā, manuprāt, Latvijas sociālās sistēmas attīstība ir ļoti veiksmīga un mums vajadzētu būt lepnākiem un ar augstāku pašvērtējumu par savu darbu!

Centralizāciju vai decentralizāciju, savrupību vai atvērtību?

- Ko zviedri var mācīties no mūsu sistēmas?

- Varam būt lepmi, ka supervīzijas nodrošināšana sociālajiem darbiniekiem ir ierakstīta likumā un supervīzijas attīstība mums norit ļoti veiksmīgi. Domāju, ka mēs par šiem jautājumiem daudz vairāk spriežam, pievēršam tiem uzmanību. Tāpat varam būt lepmi par atbalsta institūcijām ģimenēm ar bērniem. Jāmin kaut vai Rīgas Kurzemes rajona Sociālā dienesta darbinieku kopīgiem spēkiem izveidotais Ģimenes atbalsta centrs, kā arī Dienas centrs „Ābeļzieds”. Daudzās institūcijās par mūsu darba modeli darbā ar ģimeni un bērniem, grupu darbā, kā arī kopienas aktivitātēs izrādīja ļoti lielu interesi. Domāju, ka galvaspilsētā ceļš uz mikrorajonu pakalpojumu attīstību ir ļoti veiksmīgs. Laukos analoģu situāciju vajadzētu nodrošināt sociālo pakalpojumu saglabāšanai pagastos arī jaunajā novadu sistēmā.

Zviedrijā pēc milzīgas sociālo pakalpojumu sistēmas reformas šobrīd gan vairāk orientējas uz centralizētu pakalpojumu sistēmu un iedzīvotājiem tikai nedaudzi pakalpojumi ir pieejami dzīves vietā (piemēram, ģimenes centri, kuros vecāki var pavadīt rīta stundas kopā ar bērniem) un notiek plašas diskusijas par šī modeļa negatīvajiem aspektiem; kaut vai par to, ka iedzīvotājiem ir jāmēro tāls ceļš līdz sociālā darbinieka kabinetam, sociālie darbinieki slikti pārzina kopienas vidi, specifiku, no kuras nāk klients utt.

Manuprāt, Latvijā ir daudz spēcīgāks nevalstisko organizāciju pakalpojumu tīkls.

- Kā īsti ir ar Ziemeļvalstu attīstības modeļa vērtībām: sociālo mieru (ilgstoši ir notikusi rēķināšanās ar visu slāņu interesēm), indivīda brīvības ievērošanas tradīcijām (veidojušās vairākus gadsimtus) u.c.? Vai izdevās tās pamanīt, ar tām saskarties, vai rādās kādi jauni priekšstati?

- Jā, tieši Zviedrijai, (ko nevarētu teikt par Norvēģiju un Somiju) izdevās izvairīties no kariem 20. gadsimtā un šī ilgstošā miera sekas var ļoti spēcīgi izjust ikdienā arī sociālā miera veidā. Man kā *postpadomju* pilsonim visspilgtākais demokrātijas pārdzīvojums bija 1. Maija svētku organizēšana Stokholmā. Šajā dienā pilsētā notiek visu aktīvo partiju un organizāciju gājieni. Stokholma ir raiba un skaļa. Vienā pilsētas malā tiekas dažādas anarhistu organizācijas, blakus marksisti un nedaudz tālāk pretmarksisti. Nākamajā parkā tiekas dažādu minoritāšu tiesību aizsardzības organizācijas no dažādām valstīm utt. Visdažādāko krāsu karogi, ar dažādu simboliku, bukleti, uzsaucieni, lozungi, mūzika... Fascinējoši! Nekādu vērsanos citam pret citu. Es tajā saskatīju demokrātijas vērtības, brīvību izteikties un nebūt agresīvam pret cita viedokli. Mums vēl ir, ko mācīties.

Protams, ja runā arī par nacionālo jautājumu, viss nav tik rožaini un dažās pilsētās ir diezgan lielas problēmas ar dažādu nacionalitāšu agresīviem grupējumiem. Turklāt notiek arī plaša diskusija par liberālo attieksmi pret imigrantiem un milzīgajiem līdzekļiem, ko valsts iegulda imigrantu sociālā integrācijā – valodas kursiem, sociālo palīdzību utt.

Krīze spiež sociālajam darbam iziet no komforta zonas

- **Drīz pēc neatkarības atgūšanas, deviņdesmito gadu sākumā, kad Latvija piedzīvoja, iespējams, vēl smagāku krīzi par tagadējo, ilggadējs Ziemeļvalstu Sociālā darba augstskolu komitejas priekšsēdētājs un savā ziņā SDSPA „Attīstība” garīgais krusttēvs Ole F. Hermansens no Dānijas man sniegtā intervijā, atbildot uz jautājumu, vai profesionāls sociālais darbs konkrētajā situācijā nav priekšlaicīgs, teica: „Man vajadzēs atkārtot to, ko esmu teicis jūsu pašiem pirmajiem studentiem – jums jābūt tik augstā līmenī, cik augsts līmenis ir jūsu izglītošanai un jūsu profesijai. Sociālais darbs ir tā profesija, kurā nekad nav jābeidz mācīties, jūs pat nedrīkstat apstāties un beigt savu izglītošanos. Studenti man atbildēja – varbūt mūsu valstī jāpiedzimst vēl pāris paaudzēm, lai viss notiktu tā, kā vajag. Šobrīd visapkārt depresija, visvisādas krīzes. Bet es turpināju – turiet savu galvu augšā un neaizmirstiet, ka tieši jūs esat tā paaudze, kurai ir jāpanāk pārmaiņas. Jūs esat sākums un jūs esat cerība! Ja paši būsiet pesimistiski noskaņoti, tad tiešām nav cerību uz pārmaiņām.” Vai ir sasniegtas jau neatgriezeniskas pārmaiņas sociālā atbalsta jomā, varbūt šobrīd notiek kāpšanās atpakaļ, un - ar ko ir līdzīgas, ar ko atšķiras abas krīzes situācijas no sociālā darba aspekta?**

- Manuprāt, šobrīd sociālais darbs ir nesalīdzināmi stabilāks un spēj elastīgāk reaģēt uz izmaiņām „sociālā pasūtījumā” nekā tas bija deviņdesmito gadu sākumā. Mēs esam gājuši milzu soļiem un esam ļoti daudz paveikuši. Mūsu sociālā sistēma un sociālā darba profesionalitāte iet kopā ar tām pasaules valstīm, kurās ir daudzu gadu desmitu sociālā darba pieredze. Man vēlreiz gribas teikt – mums ir jābūt lepnākiem un ar augstāku pašvērtējumu par to, ko darām!

Tas arī ir viens no mūsu būtiskiem uzdevumiem Sociālo darbinieku biedrībā – stiprināt sociālā darba identitāti un diskusijās, formālākās un neformālākās tikšanās reizēs, spēcīgāk mūsu profesijas pašvērtējumu. Kamēr mēs, sociālie darbinieki, par savu profesiju un darbību teiksim, ka kaut kur citur ir labs SD, tikai ne manā institūcijā, vai turpināsim žēloties par to, kā mums nav un nebūs, sabiedrības attieksme arī nemainīsies. Es varu tikai pievienoties - kamēr paši būsim pesimistiski, nekā nemainīsies. Man šādās reizēs vienmēr ir jautājums - kā sociālais darbinieks var palīdzēt klientam, nebūdam pārliecināts vai būdam pats pesimistisks???

No otras puses, man šķiet, ka deviņdesmito gadu sākumā mēs vairāk diskutējām par sociālā darba idejām, būtību un vērtībām. Bijām varbūt ideālistiskāki. Viegļāk bija ieviest jaunas idejas, jo patiesībā viss bija jauns.

Manuprāt, šobrīd, kad daudzējādā ziņā esam jau nostabilizējušies, krīze piespiež arī sociālo darbu iziet no komforta zonas un, varētu pat teikt, tādās kā stagnēšanas treknajos gados. Sociālajiem darbiniekiem atkal ir jādomā, kā bez ievērojamiem naudas ieguldījumiem var risināt kopienas, grupas un indivīdu problemātiku. Tas nozīmē, ka jābūt radošiem, labi jāsadarbojas ar citām institūcijām un jāmeklē jauni ceļi! Domāju, ka šis ir ļoti labs laiks, lai saprastu, kas ir svarīgākais, kas ir veiksmīgākais Latvijas sociālā darba pieredzē un - kas ir lieks, jo īstais brīdis to atmest, pārvērtēt sociālā darba praksi. Tāpēc varbūt arī mūsu sarunā tik daudz formulējumu ar jautājuma zīmi beigās. Noteikts ceļa posms ir noiets un tagad jādomā, pa kuru ceļu virzīties tālāk, protams, vadoties no sociālā darba un vispārcilvēcīgajām vērtībām.

Neapšaubāmi, ka šobrīd cilvēki ir daudz gatavāki pieņemt sociālā darbinieka palīdzību un daudz vairāk arī zina par to, kas tas ir - sociālais darbs.

Radīt brīvu telpu pārdomām

- „Sociālais darbinieks nedrīkst būt neitrāls” arī tā savulaik ir teicis Ole Hermansens, attiecinot to uz katra sociālā darbinieka ietekmi mikro, mezo vai makro līmenī, vai vairākos vienlaikus – kāds

būtu komentārs par šo augsto uzstādījumu, ņemot vērā šī brīža situāciju Latvijā?

- Runājot sociālā darba ideju un vērtību kontekstā, sociālajam darbiniekam nav iespējams palikt neitrālam. Kā ir ar sociālo darbinieku ārpus savas profesionālās telpas, ar viņa sabiedrisko aktivitāti? Sociālajiem darbiniekiem būtu jāiesaistās diskusijās, darba grupās un jācenšas būt aktīviem šī brīža ļoti sarežģītā Latvijas situācijā. No otras puses, mēs esam dziļi katrs savā praksē un, protams, Latvijas sociālajā realitātē. Arī sociālos darbiniekus skar dižķibeles ietekme gan personīgi – samazinātas algas, kāds no ģimenes locekļiem kļūst par bezdarbnieku utt., gan profesionāli – lielāks klientu skaits, izdegšanas riska pieaugums, bažas par darba vietas saglabāšanu utt. Mūžīgā sociālā darba ambivalence jeb iekšējs pretrunīgums.

To ļoti izjūtu, darbojoties Sociālo darbinieku biedrībā. Sociālā darba ambivalence pastāv visos līmeņos – no vienas puses, valstiskā līmenī aicina būt aktīviem, bet pastāv grūtības pieņemt atšķirīgus viedokļus; aicina diskutēt, bet vieta diskusijai nepastāv. Dažkārt arī sociālos darbiniekus ir grūti aktivizēt, lai atsūta priekšlikumus un idejas, lai gan pastāv milzīga neapmierinātība un ir vēlēšanās kaut ko mainīt. Nezinu, dažkārt šķiet sociālie darbinieki vienkārši ir noguruši no dokumentācijas, papīru, atskaišu rakstīšanas. Lai strādātu ar atdevi un ikdienā domātu par sociālā darba vērtībām, nepietiek tikai ar gudru, izglītotu un/vai pieredzējušu praktiķi – ir jābūt iekšējai (un dažkārt arī ārējai) brīvai telpai pārdomām, iekšējiem procesiem un attīstībai. Protams, tā, pirmkārt, ir katra personīgā atbildība - radīt sev šo brīvo telpu. Arī mēs biedrībā cenšamies mūsu pasākumus veidot tā, lai būtu vieta gan diskusijām, gan atpūtai, gan kādām radošām aktivitātēm. Man šķiet, ka mēs līdz ar to mācamies demokrātiju un attīstāmies kā pilsoniski un profesionāli aktīvi sociālie darbinieki.

Skatoties no attāluma, labāk saredzams

- Kādas vēl ir Sociālo darbinieku biedrības darbības aktualitātes, kāds ir šī brīža svarīgākais vēstījums sociālā darba speciālistiem Latvijā?

- Pirmkārt, gribu pateikties Sociālo darbinieku biedrības biedriem, sociālajiem darbiniekiem, „aroda brāļiem” par aktivitāti, radošumu un, galvenais, vēlmi piedalīties ar savu jaunradi sociālā darba profesionālajā attīstībā. Tas ir ļoti svarīgi!

Šobrīd tiek gatavots nolikums Sociālo darbinieku biedrības Jelgavas rajona struktūrvienībai. Jelgavnieki ir ļoti aktīvi un meklē dažādus ceļus, kā stiprināt sociālā darba pozīcijas, īpaši pašvaldību reformu kontekstā, un pievienošanās Biedrībai viņi redz kā ie-

spēju šajā ekonomiski grūtajā laikā nepalikst vieniem, bet sajūst pleca sajūtu.

Biedrības ikgadējā kopsapulcē izvirzījām vairākas prioritātes. Laikam vislielākais izaicinājums ir doma organizēt Latvijas „ģimenistu” – sociālo darbinieku darbam ar ģimenēm un bērniem „saietu”. Mums ir daudz, par ko diskutēt. Šī ideja jau virmo gaisā ilgu laiku un, šķiet, tagad tā ir nobriedusi, mēģināsim to kopīgiem spēkiem pacelt. Tā jau ir tradīcija – vasarā organizēsim sociālo darbinieku diskusiju nometni. Par to noteikti būs sīkāka informācija mūsu mājas lapā www.sd.social.lv. Uzskatām par svarīgu turpināt aktualizēt sociālo darbinieku dienu – Starptautiskās sociālo darbinieku dienas kontekstā.

Daudzas aktivitātes mūsu biedrībā jau ir kā tradīcija, piemēram, atklātās valdes sapulces, kā esam tās iesaukuši. Katru šo valdes sapulci organizējam citā sociālā institūcijā. Manuprāt, tā ir lieliska pieredzes apmaiņas iespēja. Piedalās visi biedri, kurus interesē dienas tēma, aktualitātes vai gluži vienkārši ir vēlēšanās piedalīties.

Biedrība aktīvi pauž sociālo darbinieku viedokli arī tādos valstiska mēroga pasākumos kā NVO un Ministru prezidenta tikšanās, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam sabiedriskajā apspriešanā un priekšlikumu sniegšanā Valsts prezidenta Stratēģiskās analīzes komisijai

Sanākot kopā, spriežam par priekšlikumiem likumprojektu grozījumiem, dažkārt par organizatoriskiem jautājumiem kādam konkrētam pasākumam. Kad mūsu diskusijas aizvirzās par kādu no aktuālām sociālā darba tēmām – izglītība, prakse, teoriju izmantošana utt., tad debates ir īpaši karstas un ražīgas. Aktīvi piedalāmies Labklājības ministrijas Sociālā darba speciālistu sadarbības padomes darbā, paužam viedokļus par nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajos aktos. Ir izveidojusies īpaši laba sadarbība ar atsevišķām LM amatpersonām, kuras ne vien uzklausa, bet lūdz Biedrības viedokli un tajā ieklausās.

Esmu vēl Zviedrijas pieredzes iespaidā, galvenais, ka ieguvu labu iespēju paskatīties no malas uz Latvijas sociālo un sociālā darba sistēmu. Mans pamata secinājums - Latvijas sociālais darbs ir attīstīts, skrienot kā ar septiņjūdžu zābakiem, un, šķiet, neesam pamanījuši, ka esam izauguši, ieviesuši daudzas labas lietas savā valstī. Tagad, kad vajadzētu piebremzēt, mēs turpinām vēl skriet un justies, it kā atpaliktu. Ja mēs izkāptu no šiem septiņjūdžu zābakiem, paskatītos ar vēsu prātu apkārt, tad saredzētu un sajūtu, ka lielās lietās ar mums viss ir kārtībā. Protams, sociālā un sociālā darba sistēma, tāpat kā Rīga, nekad nevar būt gatava. Sociālais darbs vienmēr būs dinamisks un mainīgs, tam ir jābūt dinamiskam un mainīgam, un tieši tas daudzus pievelk šajā lieliskajā profesijā.

- Paldies! □